

STUDENTEN WEEKBLAD

8^e Jaargang.

No. 4.

REDACTEUREN: CH. E. DUTILH, D. A. DE FREMERY, J. A. SCHOUTEN,
J. H. TELDERS, J. P. VALKEMA BLOUW, F. A. VENING MEINESZ,
R. VER LOREN VAN THEMAAT. (DELFT)

N. J. C. VAN HASSELT, J. C. DE JOODE, K. F. KATZ, W. J. H. MASCHHAUPT.
(AMSTERDAM)

Donderdag

26 Oct. '05.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f 3,50, bij vooruitbetaling f 3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. WALTMAN JR.
UITGEVER • DELFT

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen. Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Eerstvolgende Vergadering der Delftsche Redactie ten huize van den heer F. A. VENING MEINESZ, Oude Delft 210, op Dinsdag 31 October 1905, des middags om 4 uur.

Eerstvolgende Vergadering der Amsterdamsche Redactie ten huize van den heer K. F. KATZ, Weteringschans 233, op Maandag 30 October 1905, des avonds om 10 uur.

De Commissie tot Redactie van den Delftschen Studenten-Almanak maakt bekend, dat **ter invulling van de adressen** een naamlijst der ingeschrevenen ligt bij den Uitgever van den Almanak J. WALTMAN Jr. Binnenwatersloot, en in de keuken der T. H. tot 12 uur en op de S. P. na 12 uur.

J. P. VALKEMA BLOUW,
Secretaris.

Gedeeltelijke Contributie-ontheffing?

In het besef dat over bovenstaand onderwerp zeer velen van gelijke gevoelens met mij zijn, acht ik het wenschelijk, alvorens de questie langs den officieelen weg ter Corpsvergadering te brengen, haar langs dezen eerst eenige meerdere publiciteit te geven. Het komt mij voor, dat het wel het overdenken waard is.

De Almanak van 1905 toont aan, dat bij 515 Corpsleden 162 nog studeerende Oud-leden staan, eene verhouding, die van jaar tot jaar verergert, en beslist om verbetering vraagt. Welke is m. i. de hoofdoorzaak voor dit groote aantal jaarlijksche bedankjes?

Wanneer iemand 4 à 5 jaar een werkzaam aandeel in het Corpsleven heeft gehad, zal hij spoedig zich al meer en meer moeten gaan bepalen tot de voorbereiding voor zijne laatste examens. Geleidelijk aan wordt het grootste gedeelte van zijn tijd voor dat doel beschikbaar gesteld en tot geregeld op de Kroeg komen, alle festiviteiten en feestjes meemaken enz., vindt hij steeds minder gelegenheid.

Nu ligt het natuurlijk in den aard der zaak, dat degene, die in deze omstandigheden komt, gaat overdenken, welk aantal keeren hij wellicht nog op de Societeit zal kunnen komen. Zijn hem die bezoeken: Corpscontributie f 10.—, Almanak f 3.50, Kroegcontributie f 25.—, Pensioenfonds f 2.50 = f 41.— samen, waard? (Dit naar believen nog vermeerderd met contributie van enkele andere Corpsverenigingen, hoofdelijke omslagen e. d.) Op hoeveel komt hem wel elk bezoek op de Societeit alleen reeds te staan? Berekenen wij dit eens! Van de 52 weken, zal hij, zéér ruim berekend, de Societeit tot het einde toe, 2 × per week, bezoeken. Voor vacaties trekken we af: Juli + Augustus = 8 weken; met 2 weken Kerstvacantie + 2 weken Paaschvacantie totaal 12 weken uitstедigheid. Blijft over 80 bezoeken. Elk bezoek aan de Societeit zal hem dus minstens f 0.50 kosten, alleen reeds aan entree.

Bovendien geeft zijn jarenlang societeitsbezoek hem niet veel nieuws meer te leeren, doch kan hij het voor zichzelf nog slechts alleen apprecieeren als een zéér welkome afleiding in genoegelijke, vriendschappelijke gezelligheid; na zwaren en meest drogen arbeid een ware verkwikking!

Dit alles fluks overdacht, en.... hij bedankt voor het Corps en is daarmee van alles af.

Mij dunkt, hij heeft nóg gelijk, als hij het geld niet voor het grabbelen heeft. Uit de vele clandestiene bezoeken en bezoekjes aan verborgen hoekjes van Directeurskamer en dergelijke plaatsen in de S. P. blijkt echter, dat de ver-

leiding hem wel eens te groot wordt en dat hij vaker spijt heeft van zijn besluit, dan hij aanvankelijk had verwacht. Hier schuilt een fout, die èn nadeelig is (voor de gezelligheid van ons Kroegleven èn onaangenaam is voor ieder, die in bovengenoemde condities komt. Ligt de fout aan onze instellingen of aan hare oudere leden? M. i. alleen aan de, in deze zaak, ondoelmatigheid onzer instellingen.

Naar mijn, en veler anderer opvatting heeft een student, die gedurende 4 jaar van lidmaatschap, aan zijne geldelijke en moreele verplichtingen ten opzichte van ons Corps en zijne vereenigingen voldaan heeft, werkelijk wel het recht, de schemering van zijn studententijd in vrede door te brengen, zonder door geldelijke besommeringen gedwongen te worden tot een soort Corps-kluizenaarsleven, wat juist in die periode, waarin men de gezelligheid zoo apprecieert na inspannende studie, zich zeer onaangenaam doet gevoelen.

Bovendien lijkt het me beslist onbillijk, om van iemand, die bijna geen gebruik kan maken van de voordeelen, die ons Corps en zijne vereenigingen ons bieden, evenveel geldelijke bijdrage te vergen, als van hen, die nog geheel in het Corpsleven opgaan.

Alzoo kom ik tot het volgend voorstel: Zij, die gedurende 4 jaren achtereenvolgens lid zijn geweest van het Corps of van het Corps en een of meer zijner vereenigingen, zijn ontheven van geldelijke verplichtingen ten opzichte van dat Corps en zijne vereenigingen, en genieten dezelfde rechten, die zij tevoren hadden.

Het voordeel hiervan zal zijn, dat de vereenigingen, en vooral de Societeit, velen van hare oudere leden zullen behouden; dit zal aan de geanimeerdheid van het Societeitsleven zeker in ruime mate ten goede komen.

Wat aan contributies minder zal inkomen, wordt ongetwijfeld door meerdere verteringen ruimschoots herwonnen.

De inkomsten van het Corps zullen schijnbaar verminderen, maar ongetwijfeld zullen er velen zijn, die nú lid zullen blijven, teneinde de voordeelen van 4 jaar lidmaatschap te bereiken, velen, die anders veel eerder reeds tot bedanken zouden zijn overgegaan, voornamelijk geïnflueneerd door het „sleurpraatje” dat dat nu toch eenmaal gewoonte is: „Als je werken wil, dan bedank je maar voor de... zaak.”

Bovendien zijn de financiën van het Corps toch niet van dien aard, dunkt me, dat het zich niet een kleine opoffering zou kunnen getroosten, waar de voordeelen, vooral voor het individu, en tevens voor den bloei der vereenigingen, zoo groot zullen blijken te zijn.

De lange lijsten van bedankjes voor Corps- en Kroeglidmaatschap, in elke Octobermaand in het „glazen kastje” terugkeerend, zijn, dunkt me, toch te onsmakelijk, om niet door een ieder gaarne tot een minimum gereduceerd te worden gewenscht.

Redactie en details van bovenstaand voorstel acht ik zeer wel voor wijziging vatbaar, doch het beginsel van vrijstelling, dat overigens ook in alle 4 Rijksuniversiteiten hier te lande wordt gehuldigd, zal hieruit wel iedereen duidelijk zijn.

Dat velen dit lezen en doordenken is mijn wensch!

Delft.

H. H. DE IONGH.

Studiebelangen.

In 1900 werd Studiebelangen als Corpscommissie opgeheven. De leidende gedachtengang was, dat Studiebelangen moest zijn een uiting van alle studenten. Nu het corps slechts ruim de helft der ingeschrevenen omsloot, was het van dat standpunt uit juist gezien, een verouderd geoordeelden toestand te vernietigen.

't Getuigde zelfs van een zekere royaliteit en breedheid van opvattingen, te waardeeren tegenover 't standpunt in andere universiteitssteden, waar met hand en tand wordt vastgehouden aan de oude voorrechten der corpsfaculteiten, die zich nog steeds geheel handhaven als de vertegenwoordiging aller studeerenden.

Verstandig was 't ook in zooverre, dat men zoo nooit het gevaar liep van hoogerhand de commissie te zien negeeren, waardoor met een slag de geheele positie van het corps veel schade lijden zou. Maar zien we nu eens de feiten na, dan vragen we ons wel af of deze de geheele afscheiding van studiebelangen van een corps rechtvaardigen. Na een wanhopig tijdperk hebben de vakverenigingen zich harer aangetrokken. Dit kwam dus uit erkenning van het feit, dat zulk een commissie, wil ze iets beteekenen, achter zich moet hebben een georganiseerde vereeniging. Maar hoe onjuist is het de vakverenigingen daarvoor te doen optreden. De vakverenigingen zijn opgericht met een geheel en al practisch doel, hoe zouden ze ook kunnen zijn een organisatie, die zich in zekeren zin tegenover de professoren moet stellen, voor zoover de studentenbelangen dikwijls tegen die der professoren indruischen? Hoe zouden ze dat kunnen, waar ze zonder den steun dier professoren niet zouden kunnen bestaan? Hun functie is bijna geheel tegenovergesteld aan die van Studiebelangen. Ze komen niet op voor onze rechten, hoe verder ze zich houden buiten alles wat men studentenagitatatie zou kunnen noemen, hoe veiliger voor hun bestaan.

Wat beteekent dan ook zulk een commissie van studiebelangen? We zien de belangstelling 't scherpst uitgedrukt in 't aantal uitgebrachte stemmen, wanneer het als bijzonder feit voorkomt, dat een tegencandidaat wordt gesteld. Het totaal der uitgebrachte stemmen is dan ongeveer 25 voor een faculteit waarbij ik meen 200 ingeschreven zijn (verkiezingen C₃ en C₄). Zoo'n stemming alleen toont reeds, dat de nu bestaande commissie veel minder recht heeft zich als uiting van de studeerenden te beschouwen dan de vroegere corpscommissie. Toch zou ik in geen deele wenschen tot den ouden toestand terug te keeren, aangenomen nog dat dit mogelijk ware. Mijn gedachtengang is slechts deze. Om tegenover een sterkere partij iets gedaan te krijgen zijn de arbeiders-vakverenigingen met sterken band van zeer groot nut geweest.

Is nu op zeker oogenblik een studiezaak van veel gewicht dan vormt het Delftsch Studentencorps zulk een solidair geheel en evenals bij arbeidersquaesties zal dan blijken dat de georganiseerden de overhand hebben.

Mocht dan door de andere georganiseerden of ongeorganiseerde studeerenden een vereeniging van gelijke strekking worden opgericht, dan zou het strikt noodzakelijk zijn, te beproeven of samenwerking te verkrijgen ware. Evenwel zoo, dat iedere commissie eigenmachtig bleef, en dus bij verschil van meening na ruggespraak met wie haar afvaardigden, haar eigen opinie verdedigde. Juist door die mogelijkheid van ruggespraak blijkt het principieele verschil tusschen den tegenwoordigen toestand en den door mij voorgestelden. De tegenwoordige staat practisch voor de onmogelijkheid een bespreking te houden met wie haar moreel steunen moeten.

Het doel van dit stukje is, voor de aanstaande nieuwe verkiezingen u te doen denken over de vraag: willen we den tegenwoordigen prultoestand laten voortbestaan, of willen we hebben een commissie, die voor haar meening durft uit te komen? 't Spijt me te moeten bekennen, dat de professoren het eerste schijnen te wenschen, neerdrukkend zoo alle hogere belangstelling van ons studenten in wat onze studie betreft. Doch moeten wij zelf ten slotte niet beslissen, hoe wij denken onze belangen te verdedigen?

Delft.

X.

Onze Titel.

Erkennend het belang aan één uniformen titel verbonden, wil ik even ingaan op het stukje van M., waarin hij ons

twee verschillende titel-systemen voorstelt, ter keuze n.l. Techn. Stud. en Stud.-Ing. Ik antwoord in den geest van Cyrano de Bergerac, die zijn 6 middelen om naar de maan te komen aan de Guiche voorlegt en antwoordt op de vraag van de Guiche: „Quel système choisîtes-vous” — „Un septième”. Ik kies een derde: noch Duitschland, noch Zwitserland moet ons den weg wijzen, maar Nederland zelf. Waarom zouden wij niet analoog met alle andere Universiteiten de faculteiten in onzen titel invoeren.

Wij moeten nu geen variantjes maken op het begraven Pol. Stud. Dit zou alleen gewenscht zijn als het karakter der Inrichting hetzelfde was gebleven. Dan zou Techn. Stud. juist zijn. Maar de Polytechnische School is in de kern veranderd, al blijkt dat nog niet ten volle, zoolang wij onder de noodzakelijke heerschappij der overgangsmaatregelen leven. Wel degelijk is ook hier het streven, de faculteiten meer als afzonderlijke deelen te beschouwen. Meer en meer treden de faculteiten op als nagenoeg onafhankelijke elementen, die samen de Hoogeschool formeeren. Is er dan niet heel veel vóór te zeggen om ook in onze betiteling dit streven te huldigen? We krijgen hierdoor misschien geen internationale uniformiteit, maar integendeel een nationale, wat veel beter is. Ik stel daarom voor de volgende titels:

Bouwk. Stud.
Civ. Stud.
Technol. Stud.
Mijnbouwk. Stud.
Werktuigk. Stud.
Scheepsbouwk. Stud.

Het groote voordeel hieraan verbonden is de gemakkelijke en logische aansluiting met den later te voeren titel. Voor de regelmatig afstudeerenden toch luidt de volgorde aldus: Bouwk. Stud., Bouwk. Cand., Bouwk. Ing., Bouwk. Doct., terwijl in alle andere gevallen een sprong moet worden gemaakt, of van Techn. Stud. op Bouwk. Ing., of van Stud. Ing. op Bouwk. Ing.

Bovendien er ligt altijd iets aantrekkelijks in elke individualiseering in alles wat zich onderscheidt van de massa. Dit wordt in de hand gewerkt door niet alle 1100, later misschien 2 à 3000, denzelfden titel te geven, maar ze volgens een natuurlijke verdeling te splitsen. Dit neemt niet weg dat ik het idee van eenzelfde systeem-titel zou toejuichen. Het gaat er mee als met de bekende a-b-c-zeilbootjes. Zij zijn volgens hetzelfde systeem gebouwd en hun namen volgen naar een bepaalde orde op elkaar. Toch heeft elk zijn eigen naam.

Een practisch bezwaar hiertegen is zeker dit: Het zal bij gedrukte stukken, die aan alle studenten gezonden worden, zooals officieele stukken, kennisgevingen van overlijden, aankondigingen van leveranciers en dergelijke een vereenvoudiging wegnemen, wanneer Pol. Stud. of iets dergelijks niet meer algemeen geldig is. In deze gevallen echter is er geen bezwaar tegen om student aan de Technische Hoogeschool of Techn. Stud. te drukken, aangezien daar de faculteiten-splitsing veel minder zin heeft.

Hiermee heb ik het voor en tegen besproken. Gaarne zou ik wenschen dat M. mij nog even antwoordde om te weten in hoeverre hij met mijn voorstel meegaat.

Ten slotte dit aan alle studeerenden aan de Technische Hoogeschool. Ieder zal 't wel met mij eens zijn dat een uniform systeem van titel gewenscht is. Dit is alleen te verkrijgen wanneer allen het hierover gezegde even nagaan en eventuele bezwaren ter algemeene kennis brengen. We zouden dan de eindbeslissing kunnen overlaten b. v. aan de Redactie van het S. W., waarin nagenoeg alle faculteiten vertegenwoordigd zijn.

Delft.

H.

Nieuwe titel.

Naar aanleiding van wat er reeds in 't vorige Studenten-Weekblad door M. over onzen nieuwen titel geschreven werd, nog 't volgende:

Veel is er zeker te zeggen vóór de titels: stud. ing., cand. ing., en ing. en dan liefst met de qualificaties: civ., werkt. enz. Betreffende Dr. ing. zij opgemerkt, dat Dr. oudergewoonte vóór den naam, ing. er achter zal komen te staan. Slechts worden de volledige titels wat lang en ik zou eene titelverkorting willen voorstellen, zooals die bijv. in Engeland in gebruik is: M. P., M. A., enz.

In navolging daarvan zou men dan schrijven resp.: S.W.I., C.W.I., W.I. en Dr. . . . W.I. voor iemand, die zoo

gelukkig is al deze stadiën te doorloopen. Dit is nu wel geen internationale titel, maar ik vind voor een zeker cachet van den Delftschen student of ingenieur óók veel te zeggen, te meer daar in Duitschland minderwaardige ingenieurstitels verworven kunnen worden, waarmede in Nederland toch gepronkt kan worden.

Ik geef dit den lezers in overweging.
Delft.

S. C. I.

Onderlinge Wedstrijd „Laga”.

Heden Vrijdag is 't onderlinge.

Weer dien dag van kalme oprechte vreugde in de roeisport, die elk jaar terugkomt, met zijn troepen geestdriftigen langs de kanten, met dat vroolijke geschiet van gieken door het water.

Vrijdag is 't onderlinge, en wij behoeven er haast niet aan te herinneren, dat hoe drukker de kant, hoe rapper de hand is.

Wij voorspellen voor morgen een dag vol zon en een geweldige menigte fietsen.

Dat men er bij zij!

Wijsheid?

Hebt ge het gehoord, jongstudenten? Hebt ge gehoord de vermanende stem van J. v. d. Z., waarschuwend voor den dwaalweg, waarop gij u gaat bewegen, „suggestiebel” als ge zijt, in het naïeve geloof, dat die weg voert naar de lafenisbrengende en verkwikkende bron, waarnaar uw dorstende ziel zoo vurig verlangt, waarom uw hart schreit, naar de bron van wijsheid, eeuwig frisch, hebt ge hem gehoord? Luistert naar hem, want hij heeft wijsheid, die geen schijnwijsheid, geen waanwijsheid, maar ware wijsheid is. Hij heeft u gezegd, dat niet de weg, dien ge nu in wilt slaan, tot die wijsheid leidt, en in zijn gelukkig wijs-zijn heeft hij u zoo maar ineens verteld wat wijsheid is. Gevoelt ge niet de waarheid van zijn woorden, de kalmte, de rust, en vooral de „geëquilibreerdheid” van zijn persoon? Ziet gij dan niet dien klaren eenvoud, glashelder en vrij van bombastische troebelingen? Zoo laat u dan leiden, weest wijs, gaat niet naar Bolland. Doet zooals hij zegt: houdt de proffen te vrind, dan kunt ge misschien tijdig trouwen met een lieve vrouw die niets liever wil, dan haar man verzorgen.

Geachte J. v. d. Z., vergun mij u in eenige vragen om voorlichting te verzoeken, want ook ik gevoel mij jongstudent, misschien nog suggestiebel, en ben ook van plan geregeld 's Maandagsavonds Bolland te gaan hooren.

Wat zijn dat, die geestelijke en materiele stroomingen van de samenleving, waarvan in uw stukje sprake is?

Ik geloof, dat ge u als ideaal voorstelt een normaal leven, een normale carrière, normaliteit, maar wat is er dan toch in de tegenwoordige samenleving wèl normaal?

De jongstudenten zijn in een donkere grot, omgeven door een labyrinth van kronkelende en glibberige gangen, waar geen licht van den dag inkomt. Toch verlangen zij allen er naar, het werkelijke licht te zien, al weten zij niet wat het is en al hebben zij in hunne verbeelding slechts een vage voorstelling van wat het zijn kan. Zij zoeken overal naar eenen uitgang en zijn blij als ze iemand hooren, die den weg al een beetje kent. Vol hoop volgen zij hem, maar daar komt plots een ander, veroordeelt hunnen weg als een dwaalweg, en haalt als bewijs uit zijnen zak een electrisch zaklampje, drukt op het knopje en zegt: „Ziet maar, hier is het licht! Heb ik geen gelijk gehad, dat jelui op een dwaalweg waart?”

Sommigen gelooven nog te sterk in het Licht, dat zij het eens zien zullen, en zoeken door. Anderen is het armzalig schijnseltje als het Licht aangeprezen, een ontnemer van illusie en dooder van wilskracht. Zij zullen in het donker blijven en zich vergenoegen met het drukken op een knopje.

En nu Bolland. Hij is belachelijk. Breng een kind, dat nog niets verstaat van zijn „Rede” in de zaal waar hij spreekt, en als het een beetje durft, zal het uitproesten in een onhoudbaren lach; als het niet durft, zal het gaan huilen van bangheid voor dat snuivende en blazende monster.

Bolland is onwijs, en op den duur zal niemand bij hem blijven met de gedachte en het doel, door hem wijs te zullen worden. Maar daarom valt er van hem toch nog wel veel te leeren, en zal door en van zijn cursus van geestegymnastiek de lenigheid, vlugheid en kracht van den geest zeer bevorderd worden. En zich zuiver uitdrukken kan van hem ook geleerd worden. Zou J. v. d. Z. ook niet denken? of vindt J. v. d. Z. dat voor zichzelf niet noodig?

Dat is natuurlijk zijn zaak, hoewel een paar zinnen in zijn stukje mij toeschijnen zijn gedachten héél onzuiver weer te geven. Hij late echter na, zich op te werpen als wegwijzer en raadgever van het eerste jaar. Hij wachte zich, zijne wijsheid te proclameeren tot ware wijsheid. Hij kent toch wel de zegswijze van den pot en den ketel?

Delft.

A. D.

St. Lucas.

Wij ontvingen eene uitnoodiging voor de aanstaande tentoonstelling van St. Lucas.

Naar aanleiding hiervan vestigen wij er aller aandacht op dat van Vrijdag 27 October tot 1 November 1905 een tentoonstelling zal worden gehouden in de zaal der Korenbeurs, Voldersgracht te Delft. Geëxposeerd zal worden het werk van

FÉDOR VAN KREGTEN.

Wij raden ieder, die in kunst belang stelt sterk aan van deze gelegenheid gebruik te maken, daar alles wat St. Lucas ons geboden heeft, recht geeft met vertrouwen de volgende expositie aan te bevelen.

Na wat wij heden middag voorloopig geëxposeerd zagen, durven wij nog geen oordeel vellen. Voor 'tjuist beoordeelen van schilderkunst is zeker niets zoo nuttig als het zien van elke richting, waarin ze zich uit. Daarom kunnen we allen ten zeerste aanraden, de tentoonstelling te bezoeken.

Sonnetten.

III.

. . . . En blonde haren stoeiden om haar hoofd,
Als zonnestralen, in den hoed gevangen,
ontsnapt weer, aangedreven door verlangen
naar stille kussen, van een roos geroofd.

En spelend streelden zij haar zachte wangen,
die bloosden als het schoonst gekleurde ooft . . . .
Ze stond, een bloem, van lentelicht omhangen,
die nog geen koude kent, en 't licht gelooft.

O, blonde meisjes, in mijn droeve ziel
wordt het zoo vreemd, ik weet niet of het is
dat zij van vreugde of van droefenis
nu zingen wil . . . . Ik kan het niet verstaan . . . .

Het was, toen Gij mij zijt voorbijgegaan
of er licht uit Uw oogen in mij viel.

IV.

ZONMIDDAG.

Hoog hemelden de klare blauwe bogen,
De gouden wereld lag in stille rust,
de zee bewoog maar even, en van lust
lachte zij licht uit duizend blijde oogen.

Het blonde licht hing om het blonde loover,
de bloemen vingen 't en vergingen niet,
gouden lach schaterd' op de zee en over
de stille landen zong een gouden lied.

De blauwe hemel was zoo klaar, zoo diep
als hare oogen, en mijn harte liep
vol van het licht . . . . en toen ik al dat blauw,
die lentewereld heel wel kussen wou,
Zag ik haar aan, die lachend naast mij stond.
Stil kuste ik de lente op haar mond.

Amsterdam.

v. H.

Over de wenschelijkheid van een verbond met België.

Nog kort geleden brachten ons de couranten lange verhalen omtrent de feesten, waarmede men in België het vijf-en-zeventig-jarig feest herdacht van de scheiding tusschen Nederland en België.

Op een hoogst enkele uitzondering na, onthield zich onze pers van hatelijke opmerkingen aan het adres van het feestvierend land. Dit schijnt indruk gemaakt te hebben op de Belgen en zij distilleeren uit deze handelwijze een verbetering van onze gezindheid ten hunnen opzichte. Dit blijkt uit een reeks van artikelen in de Brusselsche „Petit Bleu”, waarin zekere heer Eugène Baie het heeft over eene hereeniging der beide landen, hoewel in nieuwer vorm. In het eerste artikel toont hij zijn waardeering over de sympathieke houding der Nederlandsche pers. Hij wil dat men uit deze goede verhouding munt slaat en hij beveelt een toenadering, zoowel op handelsgebied, als wat betreft de verdediging tegen een eventueelen vijand, aan.

Hij verwacht veel van een dergelijk samengaan en somt vele voordeelen op, zoowel voor België als voor ons.

Waar tegenwoordig de industrie in België een steeds grootere vlucht neemt, waar zij zich zelfs kan meten met die van de grootste landen, wordt zij voor die landen een ernstige mededinger op de wereldmarkt; en het is de vraag of die groote landen, die een macht kunnen ontwikkelen, voor welke België ten slotte zou moeten bezwijken, op den duur zoo'n sterke concurrentie van zoo'n zwak landje zouden dulden.

Daarom, zegt de heer Baie, is het goed dat, waar Nederland in dergelijke omstandigheden verkeert wat betreft zijn scheepvaart, die twee kleine landen zich vereenigen en in eendracht macht zoeken.

Bovendien zouden ook in normale omstandigheden onze scheepvaart en handel België's nijverheid kunnen aanvullen: wij zouden nijverheids-artikelen naar hun afzetgebied kunnen vervoeren.

Een elkaar aanvullen in dezen zin zou natuurlijk dan pas mogelijk zijn, wanneer handelsartikelen de grens ongemoeid zouden kunnen passeeren. Een tol-unie, zooals het Deutsche Zollverein, zou dan noodzakelijk worden.

Als hij deze kwestie behandelt, maakt de Heer Baie zich schuldig aan een fout. Hij zegt dat indien wij ons isolement tegenover het Zollverein in Duitschland en het protektionisme in België niet opheffen, wij weldra daartoe gedwongen zullen worden; al is het dan niet door België, dan toch zeker door Duitschland. Het begin zou zijn dat wij gedwongen werden ons aan te sluiten bij het Zollverein en het eind van het lied, dat wij hoe langer hoe meer verduitschten. Maar dit is ongerijmd, want het Zollverein bestaat al sinds 1834, en in plaats dat we er een nadeeligen invloed van ondervinden en achteruitgaan, is juist de laatste periode van 50 jaar voor ons een tijdperk van bloei, die nog steeds toeneemt. Om een klein voorbeeld te noemen: de scheepvaart van Rotterdam is in de laatste 25 à 30 jaar toegenomen met 175%; en dat zijn geen optimistische cijfers uitgerekend door menschen die er belang bij hadden een groot getal te vinden; dat zijn cijfers van een Engelsche Commissie, belast met het zoeken van oorzaken voor den betrekkelijken achteruitgang der Engelsche havens. En ook op het gebied der technische industrie kunnen wij meespreken. Juist in ons isolement ligt onze kracht.

En zoo'n „ausgleich” van rechten is heusch zoo gemakkelijk niet. Bij ons is nog steeds de accijns op suiker hoog, ook bestaan er accijnzen op vleesch en zout. Daarentegen zijn die op wijn, bier en tabak laag. In België is het juist andersom. Wel is waar zijn de opbrengsten der verbruiksbelastingen in de twee landen beide ongeveer 78 miljoen gulden, maar de onderdeelen loopen sterk uiteen. En dan de invoerrechten! „België trekt uit dit middel, dat er zoo zwaar op de onvermogenen drukt, meer dan het dubbele dat Nederland er aan ontleent, meer dan f3,— per inwoner tegen Nederland slechts f2,—. In 1901 kwam van de Belgische invoerrechten bijna 10% uit tabak, 8% uit katoenen stoffen, 6½% uit koffie, 5% uit wollen stoffen enz.”

„Ten deele hebben die hooge heffingen een protektionistisch, ten deele een fiscaal karakter, en in beide opzichten komt het Belgische tarief in botsing met het Nederlandsche”. Kuyper had het in den zin onze tarieven te herzien: ons land, dat in vrijhandel bloeit, protektionistisch te maken; maar hij stuitte op zulk een tegenstand bij den handel,

dat hij zijn plannen uitstelde en nu is hij door zijn aftreding genoodzaakt ze voorloopig geheel te laten varen.

Dit bezwaar is het hoofdbezwaar tegen een tol-unie met België. Het zou alleen weggenomen kunnen worden indien België zijn geheel belastingstelsel wijzigde.

Bovendien zou het uiterst lastig zijn te schipperen met Antwerpen en Rotterdam, twee groote havens, op Hamburg na de grootsten van het continent, tevens twee groote concurrenten, waarvan de één den ander tracht boven het hoofd te groeien. Vandaar de ontzaglijke havenplannen van beide.

Wat het defensief verbond aangaat (van offensief zal wel geen sprake zijn), tegenover het voordeel van een grootere verdedigingsmacht staat het nadeel, dat het te verdedigen terrein ook toeneemt. Alleen de troepen die nu bestemd zijn om de grens tusschen de twee landen te verdedigen (en deze sterkte is niet groot omdat van die zijde het minst te duchten is) zouden winst zijn. Voordat dus andere, grootere voordeelen aangetoond zijn, is van een unie niet veel heil te verwachten.

Delft.

E. D.

Entropie.

Een andere oplossing der philosophische moeilijkheid, gelegen in de eenzijdigheid der richting van entropie, is de volgende.

Toen de wet van behoud van arbeidsvermogen en van 't behoud van stof, door natuurkundigen bewezen was, weigerden vele ouderwetsche geleerden ze aan te nemen, als in strijd met het gezond verstand.

Nu, na lange inwerking, is ze een der hoofddenkbeelden onzer levensbeschouwing geworden; we passen de wet van 't behoud overal toe, vooral door dilettanten hoort men analogieën ervan tot in het belachelijke doortrekken, 't is slechts een bewijs hoe geweldig haar nawerking is op geheel ons denken.

Zoo blijkt nu voor redelijk door te gaan, wat nog niet zoo heel lang geleden onredelijk genoemd werd.

Zou 't zoo nu ook niet kunnen zijn met de wet van entropie? Voor ons is een eindtoestand, die geheel ongedifferentieerd en levenloos is, en waaruit geen beweging meer kan voortkomen, een moeilijk voorstelbare zaak, hetgeen niets veranderd wordt door de overweging, dat dit plaats vindt over oneindig langen tijd. De richting al is ons onbegrijpbaar.

Is 't daarom zeker dat de wet onjuist is? Is 't niet mogelijk dat ook deze wet in onze rede wordt opgenomen?

Zooals in onze westersche beschaving 't begrip van 't behoud eerst kwam, nadat de natuurkunde het op haar gebied als waar had erkend, zoo kan ook deze overgang tot wat wij niets-zijn noemen zouden, ons op den duur begrijpbaar worden.

Voelen wij al niet iets voor een vooruitgang, die niet op meerder, doch op minder hartstochtelijk leven wijst, die ons voert tot een leven met zoo weinig mogelijk uiterlijke verandering, 't afsterven van de wereld? Is niet misschien 't Boeddhistische begrip Nirwāna een philosophische uiting van wat de entropie-wet ons op 't gebied der natuurkunde leert? En heeft ook niet de theosophische levensbeschouwing een zekere analogie met de entropie-wet?

Ik zou zeggen, 't is ons lager menschelijk instinct, dat ons deze wet antipathiek maakt, ons meer filosofisch denken, dat niet hecht aan de differentieering, die voor iedere enkeling noodig is, om te blijven bestaan door zijn eigen onbestaanbaarheid, moet erkennen de mogelijkheid van 't nivelleeren der verschillen tot een geheele gelijkvormigheid, waarin slechts op hooger stadium de invloed van alle vroegeren arbeid is opgenomen.

Delft.

R. V.

Eenige opmerkingen naar aanleiding van het college van Prof. BOLLAND.

Bedoeling van het volgende is niet kritiek te oefenen op hetgeen Prof. Bolland in de vier in dezen cursus gegeven colleges betoogde — iets, dat overigens natuurlijk direct buitengesloten is, omdat we er niet aan denken ons daartoe gerechtigd te achten — maar wel eenige bedenkingen aan te geven omtrent een en ander, dat we, hetzij door Prof. Bolland zelf, hetzij

(Zie vervolg Tweede Blad.)

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 26 OCTOBER 1905. No. 4.

door een zijner leerlingen, gaarne nader zagen toegelicht. Het betreft enkele beweringen, die het ons maar niet gelukken wil te rijmen met onze eigen denkbeelden daaromtrent. Men vatte het dus niet zoo op, alsof wij een andere en betere opinie tegenover die van den heer Bolland zouden willen stellen, maar enkel en alleen als het weergeven van een paar punten, die ons volkomen duister zijn.

Onze bedoelingen zijn o. i. niet beter te demonstreeren, dan door het weergeven van eenzelfde voorbeeld als Prof. Bolland Maandagavond j.l. gaf.

Prof. Bolland vertelde het volgende: In een zijner colleges had hij afgeleid de identiteit van iets en niets. Een zijner hoorders had daarop gewezen op een voor hem staanden inktkoker en gezegd: alles goed en wel, maar dat is dan toch iets, dat is toch niet niets. De docent had daarop geantwoord, dat we alle mogelijke concrete of abstracte inhouden van het iets moeten abstraheeren. Het was niet het iets van dit of dat maar het reine qualiteitlooze iets. De leerling had toen tegengeworpen dat dit dusniets was, waarop Prof. Bolland had te kennen gegeven, dat dit juist was wat hij bedoelde. Hierop gaat Prof. Bolland door en beschouwt dit niets als de verloochening van het iets, terwijl hij ze tevens als aan elkaar gelijk beschouwd.

Nu lijkt het ons echter dat dit is een spelen met woorden. Want Prof. Bolland gebruikt hier het woord niets in twee verschillende beteekenissen. In 't eerste geval waar 't qualiteitlooze iets niets wordt genoemd, is dit iets zonder eenige bepaaldheid. Daarom kunnen we er van zeggen, dat het niet dit of dat waarneembaar ding is, maar dat het juist niets is, in den zin van afwezigheid van waarneembaarheden. Het niets in deze beteekenis is echter allerminst een verloochening van het reeds genoemde zuivere iets. Vatten we het niets intusschen op in den zin van verloochening van het iets, zooals Prof. Bolland later doet, dan mogen we niet meer zeggen: iets is niets. Dan hebben we twee begrippen die wel degelijk van elkaar verschillen, zoodat hier althans het ongescheiden-onderscheiden zijn, niet opgaat.

Een dergelijke bedenking kwam bij ons op bij het lezen van: „Het verstand en zijne verlegenheden”. Op pag. 11 vinden we:

„Zegt iemand al in eigen persoon hetzelfde, wanneer hij iets „ten tweeden male zegt? Kan zelfs ieder voor zich meer dan eens hetzelfde zeggen of doen? En ten derde: kan zelfs iemand voor zich hetzelfde éénmaal doen, zeggen of denken, zoodra „datzelfde werkelijk „iets” is, en omvang, duur of grootheid „heeft?”

We meenen hier weer te stuiten op verwarring van verschillende beteekenissen, die aan de woorden kunnen worden gehecht, in het bijzonder aan het woord „hetzelfde”. Het zijn o. i. geen bepaalde onjuistheden, maar het is een spel met woorden. Wanneer iets hetzelfde is als iets anders, valt het met dit andere onverbiddelijk samen; wanneer we tenminste „hetzelfde” opvatten in den zin van volkomen identiteit. Maar zegt iemand ten tweedenmale hetzelfde, dan nemen we het woord „hetzelfde” niet in de beteekenis van volkomen samenvallen, van volkomen identiteit, maar in dien van gelijk- en gelijkvormigheid waarbij nochtans een samenvallen in den tijd niet noodzakelijk is.

Ditzelfde kan gelden ten opzichte van de plaats van een of ander voorwerp. Twee voorwerpen, die hetzelfde zijn in den meest volkomen zin, vallen samen, want in dat geval is er ook gelijkheid van plaats. Maar nu mag men niet zeggen, dat twee voorwerpen hetzelfde en toch niet hetzelfde zijn. In het eerste geval beteekent hetzelfde een gelijk- en gelijkvormigheid, uitgesloten gelijkheid van plaats of tijd; in het tweede geval absolute identiteit, samenvallen, dus geen ongelijkheid van plaats of tijd. Iemand die in den laatsten zin in alle opzichten hetzelfde zegt, zegt het maar eenmaal, want beide uitspraken vallen samen in den tijd, hebben plaats op hetzelfde oogenblik.

Op deze verwarring van twee beteekenissen van eenzelfde woord berust prof. Bolland's bewijs voor de ongelijkheid van het gelijke op pag. 13 van het „Verstand”. Leest men ditzelfde nauwkeurig na dan ziet men, dat prof. Bolland in zijn betoog met „gelijk” bedoelt een overeenkomst in alle mogelijke opzichten, behalve in ruimte. Twee precies overeenkomstige voorwerpen, die naast elkaar staan, noemt hij gelijk. Maar tevens noemt hij ze ongelijk in den zin dat ze niet absoluut identisch zijn, dus niet samenvallen. Dit begrip „ongelijk” is

dus niet de ontkenning van het eerstgenoemde begrip „gelijk” hoewel in den zin: „wat gelijk is, is ongelijk”, prof. Bolland ons de meening op wil dringen, dat deze woorden „gelijk” en „ongelijk” hier wel tegendeelen uitdrukken.

Moeilijker maakt prof. Bolland het begrijpen van zijne bedoeling trouwens nog, door twee voorwerpen die overeenkomstig zijn, doch niet samenvallen, ongelijk te noemen. Dit is, dunkt ons, geen gangbare beteekenis van het woord „ongelijk” en als zoodanig uiterst geschikt heillooze verwarring te stichten.

Een tweede bedenking, die bij ons opkwam, is deze. Prof. Bolland zei ongeveer het volgende: „Niets is wat anders dan iets. Wat anders is ook iets, dus niets is iets.”. Hieraan wordt dan weer gedemonstreerd de eenheid van tegendeelen. Even later beweerde prof. Bolland, dat men zich iets nooit zonder wat anders denken kan, dat iets en wat anders dus ongescheiden onderscheiden zijn.

Naar onze meening schuilt hierin weer een fout tegen de logica. Prof. Bolland verwacht hier begrippen met hunne inhouden. Het begrip niets is iets, dit is volkomen waar: het is een begrip. Maar als zoodanig is het niet niets: het is en blijft een begrip. Maar de inhoud van het begrip, het object van de denkdaad, het niets in uiterste zuiverheid, als verloochening van iets, is absoluut niets. Hier valt eenvoudig niet over te praten. Het is ook niet wat anders, want het is niets.

Vatten we nu nog eens de begrippen iets en niets op. De inhouden van deze begrippen sluiten elkaar uit. Buiten het geval, dat er iets is, bestaat alleen nog dat, dat er niets is. In dit laatste geval is er ook niet wat anders. Dus buiten iets kan onmogelijk wat anders zijn. De bewering van Prof. Bolland, dat men zich iets niet kan denken zonder wat anders, is dus logisch onjuist. Men bedenke wel, dat het hier gaat om het qualiteitlooze iets, en dat men dus onmogelijk buiten dit iets wat anders kan hebben.

Hierboven dus enkele bedenkingen. We zijn weliswaar nog lang niet „au bout de notre latin”, doch dit zijn wel eenige van de ons meest opvallende onjuistheden, die we in Prof. Bolland's betoog meenden op te merken. Van harte hopen wij, dat het voor ons mag zijn weggelegd in deze duisternis licht te zien ontsteken.

M. K. en V. M.

Een Dag.

(Schets).

Van een klein wandelingetje na het koffiedrinken thuis-komend, was hij voor zijn schrijftafel gaan zitten, het was een middag geworden van martelend geworstel: een ellendig gevoel van niet kunnen, en daartegenover een sterk-zich-willen-dwingen; maar het was niet gegaan, een paar regels had-ie geschreven; ze overlezend om te zien of het ging, was hij wanhopend geworden, 't was prulleboel: náár-leege, leelijke woorden naast elkaar, onverschillig; niet één goeie zin, niet één zelfs die er mee door kon; met wilde haal, nijdig, had hij alles doorgepenkrast.

De linkervuist gedrukt tegen 't voorhoofd, elleboog ver vooruitgeschoven over de tafel, in de rechterhand zijn penhouder, zenuwachtig, de pen boven 't papier cirkeltjes beschrijvend, steeds klaar te schrijven onmiddellijk als er kwam een gedachte..... maar die kwam niet, zijn hoofd was leeg en moe, suf.

D'r zou wel niets van terecht komen, van zijn boek, als dat zoo gaan moest, als dat zoo'n ellendig gemier moest blijven; je had er zoo wat an, dat je den heelen dag kondt werken, 't was misère..... hij durfde niet eens inkijken wat-ie 's morgens gewerkt had, uit vrees voor nog grooter teleurstelling.

Moest hij het maar niet opgeven, dat idioot plan van artiest willen worden, er kwam toch niets van.... nu van middag zonder dat hij zich één reden wist te bedenken, was met eens de idee van zijn boek mijlen ver van hem....

Was 't misschien beter een betrekking te zoeken op een kantoor?

Even glimlachte hij om de gekke gedachte. „Stel je voor!” Nu hij moest maar blijven gelooven, dat het alles goed zou worden, niet zoo gauw den moed laten zakken, as je nou dacht, hoe heerlijk de tijd was geweest waarin hij het in zich had voelen ontstaan, hoe zalig hij er verleden week aan gewerkt had, ja, 't was zijn boek, van hem alleen, niets van een ander was erin; 't leek niet op een moderne roman, goddank niet, want hij had er de pest aan, aan die lamtheid, die weeïge weekheid, nu wat hij wilde voor zijn boek, dat was kracht en schoonheid van het opgaand leven.

Hij zag het wel, — hij zag het wel overal om zich het in leege kleinheid verdorrende, maar in hem was kracht, geheime, heilige kracht, kracht tot leven, tot blijheid en daaruit wilde hij scheppen zijn boek . . .

En hij glimlachte teeder, als een jonge moeder, die mijmert over haar pas-geboorne. Maar het oogenblik wekte hem uit zijn peinzing. „Jawel, zóó had hij er altijd over gedacht, maar vandaag, waarom kón hij dan juist nu niets doen, geen zin kon-ie schrijven, was 't maar niet beter om d'r uit te loopen, een paar dagen naar buiten, hier of daar, en dan lui-bakken en wandelen, — frisch weer thuiskomen . . . nu, 't was te kinderachtig, weg te loopen nu het even niet ging, hij wilde . . . hij ging loopen door zijn kamer met handen diep in zijn broekzakken, armen stijfrecht langs zijn lijf, heen en terug van het raam naar de boekenkast, telkens zes passen, zijn mond vast dicht, alleen nu en dan de lippen bewegend, sissend een verwensching tegen zich zelf, of hoonend zich met een bitteren lach.

Wat duurde zoo'n middag lang — er leek geen eind aan te zullen komen, de wijzers van de klok schenen niet te bewegen — zou hij er uit loopen? Weer kwam de gedachte in hem op, maar hij gooide haar weg uit zijn hoofd, hij wilde zich dwingen.

En weer zat hij voor zijn schrijftafel, greep even in een paar boeken, legde ze weer naast zich . . .

Eindelijk was 't half zes en kwam de juffrouw met het diner; verdraaid ongezellig eigenlijk, zoo alleen te eten op je kamer, vooral na zoo'n dag als vandaag, maar wanneer je met de lui in de stad ging eten, kreeg je ook niet veel bijzonders, je maakte herrie aan tafel, bleef dikwijls naplakken onder koffie en poosje later soms wijn en kwam dan laat thuis, had geen lust meer te werken en kachelde gewoonlijk dan zoo maar in bed, en je heele avond was verloren.

Zijn eten was vandaag beter gewoonlijk, 't smaakte goed, maakte hem wat lekker warm — 't was of hij zich plezieriger ging voelen — die juffrouw kon toch wel goed koken als ze dat zoo eens op haar heupen had . . . Zou 't werk nu na het eten eens lukken?

Het puddinkje zag er ook goed uit, leek smakelijk, hij nam een goed stuk op zijn bordje, proefde — dacht eerst „lekker“, wou al voort eten, maar de nasmaak, ajakkes hoe smerig, net bedorven visch, wat een bocht! Vlug stond hij op, neergooiend zijn servet, liep naar zijn slaapkamer om zijn mond te spoelen. Daarmee ging gelukkig de vuile nasmaak weg, hij waschte meteen zijn handen, verzorgend zijn nagels kwam hij weer terug in zijn zitkamer en zag daar op het gorige tafellaken in een grauwe wanorde door elkaar staan: de schaalpjes, zijn bord waarop nog het vieze stuk pudding, zijn servet onopgevouwen, slordig groezelig wit naast het bord, een misse-lijke etenslucht als wel in achterbuurten uit de huizen komt, verpestte de kamer; 't was niet uit te houden, dan maar er op uit van avond; en haastig in de kast grijpend hoed en wandelstok en van 't kleine tafeltje pijp en tabakszak, ging hij pijpstoppend de kamer uit, trap af, even toeroepend de juffrouw: „acht uur theewater astublieft“, de straat op, pijp bengelend uit zijn mond, uitpuffend kleine rookwolkjes — onverschillig stappend.

De straat waarin Willem woonde was nauw en naar, het was er een wel typisch dooreenstaan van magazijntjes, winkeltjes en heerenhuizen, maar een griele kleinstedsheid hing tusschen de huizen, zakte uit de vensters met eeuwig ervoor zittende meisjes met handwerkje, of kousenbreiende burgerjuffrouwen. Winkeliers zaten op de stoepen in grijze broek en wit jasje, pijpjes in de viezige monden van de vervelende gezichten, kletspraatjes houdend met die naast hen wonen of soms ook luid schreeuwerig wat roepend over straat naar een overbuurman, en dan de straat overstekend kalmpjes, voorzichtig op hun pantoffelvoeten.

Die ziening van dat kleine leven kneep Willem de keel toe, nu 't was het stadje hier dat hem zoo drukte en wanhopend maakte, hij moest weg, hier van daan — of naar buiten, of naar een groote stad. Niets bond hem aan dit kleine nest. Zijn vrienden, nou ja goede jongens maar hij voelde toch dat het was, om hem, door hem, dat ze hadden wat belangstelling in litteratuur, dat was in hun Burgerschooltijd immers al zoo geweest, alles was hier klein, hij was de grootste onder zijn vrienden, zijn oordeel werd altijd gevraagd, er werd op vertrouwd, 't werd belachelijk, hij zou er pedant van worden; terwijl hij zich nog voelde aan het begin van alles, zou hij worden een kleinstedsche grootheid, rondlopend met een burgemeesters-verwaandheidje. 't Was al te dwaas. Hij had behoefte aan lucht, aan leven, aan 't leven van een grooter stad, 't zwaar werkend leven, hij wilde zien de ellende, de diepste ellende, maar hier in de kleine stad was die niet, hier

was alles klein, hier was overal een klein bleek verwaande gemoedelijkheid, verwonderd, stomglimlachend als iemand iets wilde dat ging boven hun begrippen; hij haatte die tergende gemoedelijkheid, waarmee ze liepen langs de straat, die menschen die niets waren, niets dachten, wier leven ging in grauwe bleekheid.

Eindelijk kwam hij op de groote markt, waar hij hoopte in de Kroon iemand te vinden om een partijtje mee te stooten of een mutje mee te kletsen. Niemand vindend, had hij geen moed weer de stad in te gaan, en besloot daarom in godsnaam maar een kleintje koffie te bestellen en dat op de stoep onder 't genot van een sigaar te gebruiken.

Daar nu zittend, behagelijk in een gemakkelijke rieten stoel lag voor hem de markt wijd, grijs plein, kalm effen de menschen gaand langs de kleintjes opstaande winkelhuizen. Het stadhuis in het midden van den plein-driehoek, stond daar rustig, hoog voornaam, een eenig overgebleven bouwkunstwerk uit vroeger tijd.

Van een kerktoren begon 't zeven uur te spelen. Langzaam, lijzig golfden traag neer de klanken over het plein, sommige menschen even doend opzien naar den toren, maar in Willems hoofd doordreunend, dat hij dacht er gek van te zullen worden, gek van dat lam suffe klokkenspel, gek van de zeven dof dreunende slagen. Langs de huizen, schuifelden kuiierend, wat menschen, ze praatten lui, langzaam, sommigen met grof lomp handengebaar, zoo nu en dan ging er schreeuw-zingend tusschen door een straatjongen.

't Is toch niet uit te houden hier, dacht Willem, 'k ga verhuizen, 't is geen leven, alles drukt je neer, die menschen met hun stompe ploerten-gezichten daar wandelend in hun laffe gemoedelijkheid, je vingers gingen jeuken om zoo'n product, dat je zoo onbenullig aankeek met zijn wijd-open kalfsoogen, op zijn tronie te slaan met tel rake slagen . . . och neen, 't was kinderachtig je zoo op te winden, 't was akelig náár . . .

Uit een straat kwamen drie kleine meisjes op-fietsen babbelend het plein oprijden en voor het stadhuis, waarvan bovenramen gouden spiegels leken, begonnen ze te wieleren in een cirkel achter elkaar, soms wat roepend met helder hooge stemmetjes.

Uit den cirkel reden ze in een acht, dan in een slingerlijn, telkens als ze een bocht maakten wat schuinweg zich mee-gevend, heel sierlijk buigend de lichaampjes.

„Allemachtig aardig“, dacht Willem.

De meisjes, licht er uitzierend in wit katoenen jurkjes, het haar los hangend langs den rug, soms even opgolvend door d'avond-wind, vroolijk roode kalotjes op, jong blij lachend, braken de stemmigheid van het plein in schemer.

Willem volgde heel aandachtig haar bewegen, hij genoot van ieder gebaar, van 't heel fijn lijnig voetdrukken iederem keer als de trapper laag kwam, van de achteloos op het stuur liggende handjes, van de heel frisch blozende gezichtjes, hij luisterde gretig naar ieder lachgeluidje dat opklonk en in zijn opkomende vroolijkheid noemde hij de kindertjes moderne nymphjes, fiets-nymphjes en lachte zich uit om zijn romantische gedachten. In de winkels werden de lampen aangestoken en uit de uitstal-kasten stroomde het licht over de straat een smalle strook langs den huizenkant fel geel makend maar al heel gauw uitvloeiend en in grijzen schemer latend het plein midden waar het om het stadhuis geheimzinnig schemert. De fiets-nymfjes lieten rinkelen heur belletjes, reden weg naast elkander langs Willem die hen toeknikte, dankbaar.

Vóór het stadhuis, op de drie hoeken van het plein en bij de ingangen van straten werden aangestoken de lantaarns, de duisternis vluchtte als een optrekkende zware rook. En beneden op het plein werd het klein feën van licht.

De menschen nu 't koeler wordt, schenen te vergeten hun gemoedelijkheid, stapten vlug krachtig door, fabriekvolk kwam langs: groote mannen, gespierd, maar zwaar-moe stappend na langen werkdag, ze kwamen in troepen, zwiingend soms, maar de jongere dikwijls zingend of voortdurend lachend aanroepend haastig voorbij vluchtende dienstmeisjes. Ook veel jonge paartjes liepen er vertrouwelijker gearmd, hoofden naar elkaar genepe — fluistergesprekjes houdend. In den toren begon het acht te spelen, vroolijk huppelde nu de klank als een blijde triomf van geluid over het plein — zwaar, éven somber bomden na de acht slagen.

En Willem, nu weer verlangend naar zijn werk, stond op, heel zeker wetend, dat het nu gaan zou, en wandelstok-zwaaiend, stapte hij door, zachtjes naffluitend het blijde wijsje van het klokkenspel.

Op zijn kamer nu weer, had hij aangestoken zijn studeer-

lamp, die alleen geel-licht wierp op de schrijftafel, en door de zijden kap heen de kamer zacht-rood bescheerde.

Het theewater, kokend, stond al klaar; vlughandig zette Willem thee.

Uit een schrijftafella kreeg hij dan een stapeltje beschreven papier, las langzaam over het laatste hoofdstuk, knikte, ja, 't was goed; liep even heen en weer, handen op den rug, nadenkend, schonk zich toen in een kop thee, ging voor zijn schrijftafel zitten en even vaag-vlug door zijn hoofd gingen de gedachten van den leegen dag, van de fietsende kindertjes, maar 't volgend oogenblik was dat alles er al niet meer, bleef er niets in zijn hoofd, dan de ééne gedachte: zijn werk.

En bedaard nam hij zijn penhouder, zat een paar minuten heel stil, begon dan langzaam te schrijven, kalm-rustig, zeker wetend.

Amsterdam, 1905.

DE J.

Indië en de jongste verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal. De „Eereschuld”.

„Natuurlijk zal aan de zaak wel weder een glimp van goede bedoeling gegeven worden. Maar indien onze goede bedoelingen zich op deze wijze uiten, moet men erkennen dat zij groot „kwaad over de bevolking brengen!”
J. F. SCHELTEMA: „De opiumpolitiek der Regeering en de Vrijheid der Drukpers in Nederlandsch-Indië” blz. 55.

In Juni l.l. zijn de verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal gehouden. Welke verandering hebben zij gebracht ten gunste van Indië.

Van Kol gebleven. Pijnacker Hordijk vervangen door Mr. Van Deventer. Cremer vervangen door IJzerman. Mr. Fock (bij de aanvullingsverkiezingen) vervangen door . . . een niet-specialiteit. Dr. Kielstra niet eens in herstemming gekomen. Ziedaar de droevige uitslag, die wederom een volkomen bevestiging is van de stelling van Mr. Brooshooft, „dat bij de groote massa der kiezers, eerlijke politiek tegenover de Koloniën nog weinig gewicht in de schaal legt”.¹⁾

Is de houding der verschillende politieke partijen ten opzichte van Indië te verdedigen? Mijns inziens absoluut niet. Sinds de behartiging van Insulinde's belangen aan de Tweede Kamer, aan het Hollandsche volk, is toevertrouwd, diende men ook bij de candidaatstelling en stemming, die belangen in het oog te houden.

Geen Casuïstiek, geen Sophismen zijn in staat ons aan dezen plicht te onttrekken.

De kiezer vraagt er niet naar „of iemand al of niet van de Koloniën iets weet, het eenige wat hem belang inboezemt is, tot welke Nederlandsche politieke partij de candidaat behoort”.¹⁾

Eenige partijen, in de 2e kamer vertegenwoordigd, hebben een koloniaal program n.l. de sociaal- en vrijzinnig-democraten,²⁾ maar kunnen deze partijen zich hierop beroepen? Hoeveel specialiteiten zijn er dan wel in het parlement om dit program te verdedigen, en toe te lichten? Van elke partij slechts één! Zal men zich op die eene specialiteit beroepen, zullen vooral de sociaal-democraten (van wier partij zeker 95% van het heele program geen syllabe begrijpt!) zich wederom wegschuilen achter den breeden rug van Van Kol, zal men Indië's vriend wederom gebruiken als bliksemafleider?

Het is wel te vreezen! Spreek maar eens met de sociaal-democraten over Ned, Indië, honderd tegen één dat men ten antwoord krijgt: „wij kunnen niets voor Indië doen, omdat wij er niets van weten!”

„Waarom stemt gij dan niet op de specialiteiten door andere partijen gesteld? Hierop is het antwoord: „dat kunnen wij immers niet!”

Het is altijd het eentonige, vervelende „non possumus”, dat wij ten antwoord krijgen.

Zeide niet het kamerlid, de heer Schaper, in een, het vorig jaar gehouden redevoering dat de vrijzinnig-democraten, de arbeiders niet kunnen vertegenwoordigen, omdat zij van de arbeidstoestanden niet genoeg op de hoogte zijn. Mogen wij dan niet, aan de hand van een der hoofdmannen van de S. D. A. P. beweren: „dan kunt gij sociaal-democraat ook Indië niet vertegenwoordigen, want gij weet van de

¹⁾ Mr. P. Brooshooft. „De Ethische Koers en de Koloniale politiek” blz. 21.

²⁾ Het uitsluitend kerkelijk program der Anti-Rev. behoeven wij hier niet te beschouwen.

Indische nog heel wat minder als de vrijzinnig-democraat van de arbeiderstoestanden

Zal men den heer Schaper, die in den laatsten tijd meer als enfant terrible is opgetreden wederom désavoueren; zal men zijn uitspraak qualificeeren als eene individueele?

Laat men dan eens antwoord geven op de vraag. Waarvoor dient het program? Als leiddraad? leiddraad voor studie, voor handelingen? Wij zien niets, noch van studie, noch van handelingen (tenminste van de partij als zoodanig).

Wil het program niet zeggen dat men daarin eischen heeft geformuleerd, die men tot verwezenlijking wil brengen? Waarom dan aan geen enkelen candidaat vragen gesteld ten opzichte van dit program,³⁾ waar men n.b. wel aan vrijzinnig-democraten de vraag stelde of zij ook voor algemeen kiesrecht zijn (een enkelen blik op het Vrijzinnig-Democratisch program had hierop toch antwoord gegeven). Maar wat moeten wij denken van iemand, die iets eischt, maar zelf niet weet wat. Een beroep op de specialiteit Van Kol gaat niet op, waar de S. D. A. P. direct met den mond vol tanden staat op de doodeenvoudige vraag: „Hoe weet gij dat Van Kol specialiteit is,” en waar deze afgevaardigde waarlijk niet gestemd is, omdat hij Indisch specialiteit is

Men doet voor de Koloniën niets en de argumenten (als men de uitvluchten, zeer euphemistisch, ten minste zoo mag betitelen) och, daarvoor is het epitheton armzalig, nog veel te zacht.

Ziehier men kan dwalen, maar dwalen is ve gissen na rijp onderzoek, na een ernstige studie.

Waar onderzoek en studie evenwel gerust tot de „pia vota” kunnen gerekend worden is hier geen quaestie van dwaling maar van cynischen onwil.

Een beroep op andere partijen („die doen ook niet”) wat men ook vaak verneemt gaat ook al niet op. Men is zeer sterk in dergelijke argumenten. Zoo heeft men vaak de slechte toestanden in Indië trachten te vergelijken met een beroep op een enge en nog engere die dan wel in de Engelsche Koloniën zouden heerschen! Of zoo'n uitvlucht een argument ware! Of iemand een slechte daad kon verdedigen met te verwijten naar een ander die dan toch evenwel of nog meer op zijn kerfstok kon hebben.

Maar één succes hebben deze verkiezingen voor Indië dan toch gebracht n.l. dat Mr. Van Deventer uit den verwoeden stembusstrijd in Amsterdam IX als overwinnaar te voorschijn trad. In hem begroeten wij een vriend van onverdachte trouw, maar tevens een man, wiens plaats is in de Kamer, 1e vertegenwoordiger van een nieuw middel om Indië te hulp te komen, de man van de „Eereschuld.” Het kan misschien de moeite loonen het middel van Mr. Van Deventer nader onder de oogen te zien. Dit stel ik mij voor in eenige volgende artikelen te doen, waarbij ik dan tevens de belofte vervul, het vorige jaar door mij afgelegd.

Delft.

J.

³⁾ De Vrijz. Dem. stelden wel vragen in Den Haag III aan den liberalen candidaat.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

CANDIDATEN VOOR DEN SENAAAT.

Gesteld door den Senaat.

W. C. KORTHALS ALTES,	president.
J. P. VALKEMA BLOUW,	secretaris.
C. J. VAN DUSSELDORP,	thesaurier.
J. A. LAMBRECHTSEN,	commissaris.
D. VERSTEEGH,	commissaris.

Het bestuur van het Delftsch Studenten Scherm- en Gymnastiek-Gezelschap „Odin” heeft zich als volgt geconstitueerd:

J. H. A. W. VAN HEERDT TOT EVERSBERG,	president.
G. A. WIEMANS,	secretaris.
S. L. HUIZER,	penningm.
J. C. KOLLING,	} commiss.
J. G. W. SIEGER,	

Het bestuur der Delftsche Studenten Caroussel-Vereeniging heeft zich als volgt geconstitueerd:

H. C. FELTMANN,	president.
O. GEVAERTS VAN SIMONSHAVEN,	vice-president.
M. C. RUEB,	secretaris.
C. G. ROMMENHÖLLER,	penningmeester
J. DE BIE LEUVELINK TJEENK,	commissaris.

Het bestuur der Delftsche Studenten Amateur Fotografen-Vereeniging heeft zich als volgt geconstitueerd:

P. J. MIKMAK, president.
L. G. LANGGUTH STEUERWALD, secretaris.
E. FERMAN, penningm.
G. A. WIEMANS, commiss.

Het bestuur van de Hockey- en Bandy-Club heeft zich als volgt geconstitueerd:

G. H. P. DENNINGHOFF STELLING, president.
D. J. STEYN PARVÉ, secretaris.
J. W. BOELLAARD, thesaurier.
H. M. ANDRÉE WILTENS, }
G. M. VAN DER WIJCK. } commiss.

SOCIALISTISCH LEESGEZELSCHAP.

Bij voldoende deelname zal dit jaar weer een portefeuille met geschriften van sociaal-politiek inhoud circuleeren. Deze tijdschriften zullen zijn:

De Nieuwe Tijd, De Kroniek, Het Sociaal Weekblad, Het Katholiek Sociaal Weekblad, Die Neue Zeit, Sozialistische Monatshefte, Justice, Revue Socialiste, Tribune Russe.

Wie genegen mocht zijn, hierop in te teekenen, wordt dringend verzocht zijn kaartje te zenden aan den heer H. T. KARSTEN, Laan van Overvest 145.

Men verzuime niet dit te doen, omdat van de deelname zal afhangen of de portefeuille dit jaar nog zal circuleeren.

SOCIAAL-DEMOCRATISCHE PROPAGANDA-CLUB.

Cursusvergadering, met introductie, op Vrijdag 27

October, om half acht, in de bovenzaal van Hotel Lubrechts, Markt. Lezing van een der leden over: De Waardeleer van Marx.

Belangstellende studenten van de T. H. zijn welkom.
Vrij debat.

SNJEUNTOJOUNSELSKIP „FRISIA”.

Snjeuntojoun, 28 fen Wynmoanne, gearkomste by VAN HELOMA, Hugoplein 35c.

Jinstige dingen scille bespritzten wirde. Aonfang 10 úre krékt.

A G E N D A.

DEN HAAG.

Vrijdag 27 October. Ned. Tooneel: „Hofgunst”; 8 uur.

Zaterdag 28 October. Fransche Opera: „Carmen”; 8 uur.

Maandag 30 October. Fransche Opera: „Les saltimbanques”; 8 uur.

Donderdag 2 November. Diligentia: Voordracht van rev. I. Irwin Brown; 8 uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 27 October. Tivoli-Schouwburg. Deutsch-Amerikanische Gastspiele: „Ueber'n grossen Teich”; 8 uur.

Groote Schouwburg: „Haar terugkeer”; 8 uur.

ADVERTENTIEN.

EGLISE WALLONNE.

Service tous les dimanches à 10 heures et demie.

Te huur aangeboden op een der netste standen van Delft een zeer mooi gemeubileerde

Zit- en Slaapkamer,

liefst zonder Pension.

Brieven onder No. 4019s-w aan het Bureau van dit Blad.

UITZENDING VAN DINERS,

van af 50, 60 en 80 cents.

W. M. VAN OLPHEN, Oude Delft 115.

G. & H. OUWERLING,

Meubelfabrikanten.

Magazijn **CHOORSTRAAT 28.**

Bureaux. Bureau-Fauteuils.

Gemakstoelen en -Tafeltjes.

Passage-Bureau

J. DE KUYSER & ZONEN,

Oude Delft 229 en 231.

Stv. Mij „Rotterdamsche Lloyd”,
via Rotterdam-Marseille.

Stv. Mij „Nederland”,
via Amsterdam-Genua.

Alle informatiën zoowel voor passagiers als voor verzending van goederen kosteloos verkrijgbaar.

Gelegenheid aangeboden voor 4 à 5 Heeren om te

DINEEREN.

Adres OUDE DELFT 84.

AANBEVELING tot het
verhuren van Piano's en Orgels.

F. J. RAAR, Nieuwstraat 6.

DELFTSCHE LIMONADE-SIROPEN.

**AARDBEIEN, ANANAS, CITROEN,
FRAMBOZEN, GRENADINE, KERSEN,
MANDARIJN en SINAASAPPEL,**

per flesch **f 0,75**, 6 flesschen franco door Nederland.

Aanbevelend,

W. DE HOOGH.

Nieuwe Langendijk 50, DELFT.

In geen bibliotheek mogen ontbreken:

ALEXANDER VERHUELL'S WERKEN.

5 deelen à f1,90 gebonden.

I. Zoo zijn er.

II. Jeugd.

III. Ziedaar, scherts en ernst.

IV. Denkende beeldjes, Studentenschetsen.

V. Zijn er zoo, Afspiegelingen, Ze zijn er.

KLIKSPAAN.

Studententypen . . . . . geb. f 1,90

Studentenleven . . . . . geb. f 1,90

Voorhanden bij J. WALTMAN Jr.,

Binnenwatersloot 33.